ושמנום בחמשה מנה לכשתבא לידכם הגבוה את השאר אמר רב אשי ההוא גט יבמין הוה: התקין רבן גמליאל הזקן שתהא נודרת כו': אמר רב הונא [א]לא שנו אלא בשלא ניסת אבל * ניסת אין מדירין אותה ניסת מאי טעמא (א) דמיפר לה בעל כי לא ניסת נמי לכי מנסבא מיפר לה בעל [ב]אין הבעל מיפר בקודמין וניחוש דלמא אזלה לגבי חכם ושרי לה קסבר צריך לפרט את הנדר רב נחמן אמר אפי' ניסת ניסת ודאי מיפר לה בעל דמדרינן לה ברבים מיתיבי ניסת גובה כתובתה אם נדרה מאי לאו נדרה השתא לא דנדרה מעיקרא והתניא ניסת נודרת וגובה כתובתה [ג]תנאי היא דאיכא למאן דאמר נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ואיכא למאן דאמר אין לו הפרה איבעיא להו צריך לפרט את הנדר או אינו צריך רב נחמן אמר אינו צריך [ג]רב פפא אמר [ג]צריך רב נחמן אמר אינו צריך דאי אמרת צריך זימנין דגייז ליה לדיבוריה וחכם מאי דשמע מיפר רב פפא אמר צריך משום מילתא דאיסורא [ד]תנן [ד]הנושא נשים בעבירה פסול עד שידור הנאה ותני עלה [ה]נודר ועובד יורד ומגרש ואי אמרת אינו צריך לפרט את הנדר ליחוש דילמא אזיל לגבי חכם ושרי ליה דמדרינן

ושמנום בחמשה מנה. הביאתם לפנינו ושמנו דמיהן חמשה מנה: **גט יבמין הוה.** יבמה היה זה שנתן לה גט לפוסלה על האחין והיא באה לגבות כתובה מנכסי בעלה הראשון שנתארמלה הימנו: **לא שנו.** דגביא בהדרה: **אלא בשלא ניסת.** לאחר בשעת גביית כתובה: **דמיפר לה בעל.** והיא סומכת על כך ונודרת וגובה על שקר: **בקודמין.** בנדרים שקדמו לנשואין: **צריך לפרט את הנדר.** הנשאל לחכם על נדרו צריך לפרט היאך נדר הנדר הזה וכי מפרטיה קמיה דליתומים נדרה וכך נדרה אם נהניתי מכתובתי כלום לא שרו לה: **ברבים.** נודרת בפני עשרה וקסבר נדר שהודר ברבים אין לו הפרה: **מאי לאו נדרה השתא.** בשעת גבייה לאחר נשואין וקשיא לרב הונא: **מעיקרא.** נדרה קודם נשואין גובה אף אחר נשואין דאינו מיפר בקודמים דכתיב ואם בית אישה נדרה (במדבר ל): **נודרת וגובה.** משמע נודרת השתא: **תנאי היא.** לקמן פליגי בה בפרקין (דף מה:) איכא למ"ד יש לו הפרה ואליביה לא גביא משום דמיפר לה: **ואיכא למ"ד אין לו הפרה.** ואליביה מדרינן לה ברבים וגביא: **דגאיז ליה לדיבוריה.** ואינו מפרש הכל: **וחכם.** אינו מיפר אלא לדעת מה שישמע הילכך לא יפרט על מה נדר אלא יאמר כך נדרתי ואסרתי עלי פירות מין פלוני: **משום איסורא.** שמא על דבר איסור נדרה כגון על גיבוי כתובה וכגון יאסרו עלי כל פירות שבעולם אם אעבור עבירה פלוני ובא להתיר את נדרו סתם ורוצה לעבור העבירה: **הנושא נשים בעבירה.** כהן הנושא נשים פסולות לכהונה פסול לעבודה: **עד שידור הנאה.** ממנה לגרשה ומשנה היא בבכורות (דף מה:): **נודר.** הנאה: **ועובד.** עבודה ואע"פ שעדיין לא גרשה: **יורד.** מן העבודה לאחר שקיים ומגרשה:

על

גט יבמין הוה. פי' בקונטרס שנתן לה גט לפוסלה על האחין וכתובתה על נכסי בעלה הראשון וקשה דלא היה להם להזכיר גט דלא ניתנה כתובה ליגבות עד שתאלמן והיה להם לכתוב שחלצה ואמר ר"י גט יבמין הוה דלאחר שנתייבמה גרשה היבם וכתובתה על נכסי בעלה הראשון ומוריא היתירא משום דקא טרחה קמי אחיו: **אבל** נשאת אין מדירין אותה. וא"ת וידירוה [א] שלא תאכל ככר זה אם נהנית משל בעלה ותאכל לאלתר בפניו וכן קשה בסמוך דפריך וליחוש דלמא אזלה לגבי חכם ושרי לה ולרבי אליעזר דאמר בפרק נערה המאורסה (נדרים דף עה. ודף עו.) שיכול להפר כל נדרים שעתידה לידור אתי שפיר דאיכא למיחש שמא ככר הפר לה כל מה שעתידה לידור אבל לשאר תנאי קשה וי"ל שאינה חוששת אלא בנדר שעל ידה היא עומדת באיסור כל ימיה וא"ת ונדירה בפני בעלה ויאמר לה קיים ליכי דאז אין יכול להפר כדאמר בפ' נערה המאורסה (שם דף עט.) וי"ל דחיישינן שמא יפר לה בלחש קודם שיאמר קיים ליכי וא"ת וידירוה על דעת רבים דאין לו הפרה כדאמר אמימר לקמן וי"ל דלענין נדרי אשתו אין לחלק בין ברבים בין על דעת רבים וכיון דלרב הונא ברבים יש לו הפרה ה"ה על דעת רבים דכיון שאינה תלויה בדעתה דיכול להפר אפילו בלא חרטה כך יכול להפר בלא דעת רבים וכי פריך ודלמא אזלה לגבי חכם ושרי לה הוה מצי לשנויי דמדרינן לה על דעת רבים אלא דבלאו הכי משני שפיר ועי"ל דרב הונא לית ליה דאמימר והא דאמר אמימר אפי' למאן דאמר יש לו הפרה לא קאי אדרב הונא אלא אדרבנן דרבי יהודה דמתניתין דתנן (לקמן דף מה:) ר' יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר משום פריצותא שנדרה נדר שאין לו הפרה ושלא ידעו בו רבים יחזיר דלא חייש לקלקולא ורבנן פליגי ואמרי לא יחזיר משום קלקולא ולא מפלגי בין ידעו רבים ללא ידעו בו רבים אלמא יש לו הפרה וכן משמע התם דקאמר לרבנן אטו התם מי חייל עלייהו שבועה כלל משמע דלרבנן יש לו הפרה וא"ת לאמימר והא על דעת רבים אין לו הפרה א"כ ע"כ לא בכל ענין אמרי רבנן דלא יחזיר דבעל דעת רבים ליכא קלקולא א"כ ברבים נמי מנא ליה דסברי דיש לו הפרה וי"ל דברבים שהזכיר רבי יהודה אם איתא דלרבנן אין לו הפרה הוו להו לרבנן לפרושי ולחלק ולומר איפכא מדר' יהודה אבל בעל דעת רבים אין לחוש דלא איירי בה רבנן דר' יהודה נמי לא הזכיר על דעת רבים ועוד דבעל דעת רבים לא פסיקא להו לרבנן למתני דיחזיר דלפעמים יש היתר בעל דעת רבים כגון מדעתם של אותם רבים או לדבר מצוה ואיכא קלקולא אבל ברבים אם איתא דאין לו הפרה הוי להו למתני דיחזיר דמילתא דפסיקא היא דבשום ענין אין לו הפרה למ"ד אין לו הפרה לא שנא לדבר מצוה ולא שנא לדבר הרשות תדע דמעשה גבעונים לדבר מצוה היה: **ליחוש** דלמא אזלה לגבי חכם ושרי לה. משמע דאדרב הונא פריך אבל אי לאו דרב הונא לא הוה קשיא ליה אמתני' ולמאי דפרישית דרב הונא פליג אאמימר אתי שפיר דאמתני' ליכא למיפרך דהא איכא למימר דמדרינן לה על דעת רבים אבל לרב הונא לא מצי לשנויי הכי אבל למאי דפי' דגבי חכם מודה רב הונא דאין לו הפרה בלא רב הונא הוה מצי למיפרך אמתני' וי"ל דלא מצי למיפרך אמתני' בלא רב הונא דליכא למימר שנדיר אותה על זה הככר ותאכל לאלתר בפניו אבל לרב הונא דקאמר ניסת אין מדירין אותה ואין מועיל להדירה על הככר שאינה חוששת כיון דאינה באיסור כל ימיה כי לא ניסת נמי ניחוש דלמא אזלה לגבי חכם ושרי לה וא"ת בין חכם בין בעל איך יכולין להפר שלא בפני היתומים הא אמרי' בנדרים בפ' ר"א (דף סה.) דהמודר הנאה מחבירו אין מתירין לו אלא בפניו ויליף ממשה ולדקיהו במדין נדרת במדין לך והתיר נדרך וי"ל דבדיעבד אם הפר מופר תדע מדסמיך לדקיהו שהיה חסיד גמור על מה שהתירו לו סנהדרין שלא בפני נבוכדנצר ועוד דטעם דאין מתירין לו אלא בפניו מפרש בירושלמי דנדרים דאמר התם בפ' השותפין המודר הנאה מחבירו בפניו אין נשאל אלא בפניו שלא בפניו נשאל בין בפניו בין שלא בפניו ר' יוחנן אמר מפני הבושה ור' יהושע בן לוי אמר מפני החשד ואתא הדא פלוגתא כהלין פלוגתא דתניא יום הכפורים צריך לפרט את מעשיו דברי ר' יהודה בן בתירא ר"ע אומר אין צריך לפרט את מעשיו פי' מפני הבושה שנתביישו לפניו במה שנדר הנאה ממנו וכן מפרט מעשיו כדי שיתביישו מחטאיו ומ"ד מפני החשד פי' שלא יחשדוהו שעבר על נדרו ולכך נמי לא יפרט מעשיו שלא יחשדוהו בשאר עבירות והשתא ניחא הכא דלא שייך לא בושה ולא חשד דלא ידעי אם קבלה כלום מכתובתה והא דיליף ממשה ולדקיהו היינו כר' יהושע בן לוי דהתם מפני החשד איכא מפני בושה ליכא: **קסבר** צריך לפרט את הנדר. בירושלמי משמע דהכי קיימא לן דההוא דאתא קמיה דר' בון אמר ליה התיר לי נדרי אמר ליה מאי נדרת א"ל נדרית דלא מרווחנא אמר ליה וכי עבדין כדין אמר ליה לאחך בקוביא קאמינא אמר ליה ברוך שבחר בדברי חכמים שאמרו צריך לפרט את הנדר דאי לאו דפרטת לנדר התרתיהו לך וא"ת בפ' שום היתומין (ערכין דף כג.) גבי מקדיש נכסיו והי' עליו כתובה [ה](ובעל חוב) דקאמר ר' אליעזר כשהוא מגרשה ידור הנאה ור' יהושע אומר אינו צריך ומפרש דפליגי בנדר שהודר ברבים דרבי אליעזר סבר דאין לו הפרה ור' יהושע סבר יש לו הפרה ואינו צריך דקאמר היינו דאינו מועיל וא"כ תקשי כדפריך התם לעיל לימא רב הונא כתנאי אמר לשמעתיה דכיון דרב הונא סבר צריך לפרט אמאי אינו מועיל וא"כ הא דרב הונא דצריך לפרט הויא כתנאי ומיהו לא קיימא התם מסקנא הכי: **תנן** הנושא נשים כו'. ה"ה דמצי למיפרך ממתניתין דהכא:

ותני עלה נודר ועובד יורד ומגרש. קשה לר"י דאמאי הולרך לאתויי ותני עלה לפרוך ממתניתין גופיה דקתני פסול עד שידור הנאה ואי אמרת אין צריך לפרט הנדר ליחוש דלמא כו' ונראה לי דאמתניתין הוה מצי למימר דפסול מלעבוד אפי' גרשה עד שידור הנאה שלא יקח לעולם נשים פסולות יותר [ו]ולכך לא שייך למיפרך ליחוש דלמא כו' כיון דככר גירש תו ליכא למיחש דלמא ישאל על נדרו כדי ליקח נשים פסולות אבל הא דתני ועובד ומגרש פריך שפיר כיון דעדיין לא גרשה יש לחוש דלמא אזל לגבי חכם ושרי ליה ולא יגרש:

אמר

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פט"ו מהל' אישות הל' יג סמג עשין עח טוש"ע אה"ע סי' נו סעי' יט:

ל ב מיי' פי"א מהל' נדרים הל' כב סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לה:

לא ג מיי' פ"ו מהל' שבועות הל"ח ופ"ד מהל' נדרים הל"ח סמג לאוין רמא טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' יד:

לב ד ה מיי' פ"ו מהל' ביאת מקדש הל"ט:

◆

מוסף רש"י

הנושא נשים בעבירה. גרושה וחלוצה (בכורות מה:).

מכאן שייך לעמוד הבא:

על דעת רבים. ועל דעת ב"ד (מכות טז.) שאומרים לו נדור (ערכין כג.). והני מילי, דאין לו הפרה לנדר שהודר על דעת רבים (בכורות מו.). דהוה פשע בינוקי מלקה אותן ומתים (שם) מכה אותם יותר מדי (מכות טז:). רב צייר כורא. בחתימת ידו ולא היה כותב שמו (לקמן פז:) צורת הדג היה עושה בשטרות במקום חתימתו ובכך ידוע לעולם שזו היא חתימתו, ומועיל כחתימת שמו, והמפרש טעם אמאי צייר כוורא ותרותא, אינו אלא טועה, ושמא על שם מעשיהם, זה נהג לאכול דגים וזה נהג בתמרים, וסימנא בעלמא היו עושים (רשב"ם ב"ב קסא:). צייר חרותא. ענף של דקל (לקמן פז:) חריות של דקל וענפים היה צר במקום חתימת שמו (ב"ב שם). רב חסדא סמך. חתים סמ"ך משמו (שם), ורב הושעיא עין. חתים עיי"ן משמו (שם). מכותא. נס שפורשין עליו וילון של ספינה (לקמן פז:) תורן של ספינה, משעי"א בלע"ז (ב"ב שם). שנמנעו מלהלוות זה את זה. מפני השביעית המשמטת (ב"ב כו:). עמד והתקין פרוסבול. התקין תקנה שלא תשמט, שיהא מוסר שטרותיו לב"ד וכותב עליהן פרוזבול (שם) פרוז, ריוח כמו שהפריז על מדותיו דמס' נדה (יז:) בול, עשירים, כלומר ריוח לעשירים שלא יפסידו שלהם (רשב"ם ב"ב סה: ועי' לקמן לז.). מוסרני לכם פלוני ופלוני דיינין. שהוא מוסר שטרותיו לב"ד, דאיהו לא תבע ליה לבעל חוב אלא הב"ד והן יורדין לנכסיו ולא קרינא ביה לא יגוש (לעיל לב:). שאגבנו כל זמן שארצה. ותו לא משמטא ליה שביעית, דלא קרינא ביה לא יגוש שאין תובע חובו אלא ב"ד (ב"ב כו.). וזה דבר השמיטה שמוט. כתיב בהשמטת כספים, אמאי כתיב תרי זימני שמיטה שמוט (מו"ק ב:) בזמן שאי אתה משמט קרקע. כגון במדבר ולאחר שגלו (קדושין לח:).

מסורת הש"ס

א) [נדרים סו. עב. פט.], ב) מכות טז., ג) [עי' תוס' בכורות מה: ד"ה היתא], ד) בכורות מה:, ה) [טעות הדפוס], ו) [צ"ל ולא שייך. רש"ל].

◆

גליון הש"ס

גמ' ניסת אין מדירין אותה. עיין משנה למלך פי"ב מהל' נזירות הל' יז:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי טעמא לא דמיפר:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה אבל נשאת אין מדירין אותה וא"ת וידירוה וכו' וכן קשה בסמוך. עיין שו"ת שער אפרים סי' ע"ג דף נא ע"א ועי"ב כי רוח ד' דיבר בו:

◆

תוספות רי"ד

התקין ר"ג הזקן וכו' אמר רב הונא ל"ש אלא בשלא נשאת אבל נשאת אין מדירין אותה נישאת מ"ט לא דמיפר לה בעל כי לא נשאת נמי לכי מינסבא מיפר לה בעל אין הבעל מיפר בקודמין: וליחוש דלמא אזלא לגבי חכם ושרי לה. קסבר לפרוט את הנדר הוא צריך פי' הנשאל לחכם על נדרו צריך לפרוט לו למה נדר הנדר הזה ואם לא יפרוט לו הכל אינו מותר. ואם תפרש לו הענין למה נדרה לא יתיר לה: